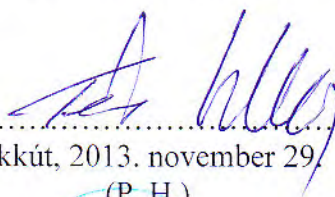

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

Javaslat a
„Theodora ásványvizek”
Veszprém megyei értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

Pék László, Kékkút Község Önkormányzatának polgármestere, Kékkúti Települési
Értéktár Bizottság elnöke

.....
Kékkút, 2013. november 29.

(P. H.)

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
Kékkút Község Önkormányzata (8254 Kékkút, Fő u. 5.)
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:
Név:Pék Lászlópolgármester
Levelezési cím:8254 Kékkút, Fő u. 5.
Telefonszám:+36-87-563-055
E-mail cím:peklaszlo@kekkut.hu

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése
Theodoraásványizék
2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása
 agrár- és élelmiszergazdaság egészség és életmód épített környezet
 ipari és műszaki megoldások kulturális örökség sport
 természeti környezet turizmus és vendéglátás
3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye
Kékkút
4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik
 települési tájegységi megyei külhoni magyarság
5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

Az ásványvíz hasznosításának legmaradandóbb emlékeit a római kor sírkövei, oltárkövei és a „villa rustica” maradványai tanúsítják. Bél Mátyás (1684-1749) pozsonyi evangélikus lelkész és tanár, polihisztor fő műve „Notitia Hungariae NovaeHistorico-Geographica” (1735) a magyar földrajz- és történelemtudomány egyik legfontosabb forrása is foglalkozik a kékkúti forrással. Kitaibel Pál (1757-1817) orvos, egyetemi tanár gyűjtőmunkája során 150 vízelemzést végzett és a kékkúti elemzési eredménye a „Hydrographica Hungariae” c. munkájában meg is jelent.

A kékkúti ásványvizet „Kékkúti Anna forrás víz” néven kezdték palackozni 1907-ben. Az erdélyi „borvizes” gyakorlathoz hasonlóan itt is előfordult, hogy vizes pokróccal letakart hordókban, szekéren szállították a környék településeire, ahol ilyen jellegű ásványvízhez a lakosság nem jutott hozzá. Pápára is, ahol a Lang Mayer és Fia cég aközségtől bérbe vette a „savanyú forrást”, amelyre palackozót épített, s 1907-ben már meg is kezdte az ásványvíz forgalmazását, miután a Belügyminisztériumtól a 77211/VII. b. sz. alatt az engedélyt megkapta. Korabeli adatok szerint az ízléses, szép címkével ellátott 1 és 0,5 l-es palackba töltött ásványvíz mennyisége 1907 szeptemberéig mintegy 60 000 üveget tett ki.

1909 végén Tolnay Lajos sikeres tapolcai bádigos mester és társa megvásárolta a palackozót és tovább folytatta a palackozást. Tolnay Lajos tulajdonos a párizsi nemzetközi kereskedelmi

és gazdasági kiállításon bemutatta az ásványvizet és 1912-ben, a legjobb ásványvízként díjazták. Az Anna-forrásvíz aranyérmét és díszokleveletkapott. A Magyar Fürdő-kalauz kedvelt asztali borvíznek minősíti (1911), amely tiszta, baktériummentes és egészséges. Az orvosok „cukorbetegség, vérszegénység, vesebaj és mindennemű emésztési zavarok ellen” javasolják

1923-ban több jeles személy közreműködésével megalakult a Kékkúti Gyógy- és Ásványvíz Rt. A népjóléti és munkaügyi miniszter 1924. 72099/1. B/924. sz. alatti határozat alapján azután a „kékkúti gyógy- és ásványvíz r.t.- tulajdonát képező kékkúti szénsavas vizet ásvány-, illetve gyógyvízzé, a forrást pedig gyógyforrássá minősítem, s a szóban forgó víznek forgalomba hozatalát engedélyezem” alapján azután tovább lehetett folytatni a palackozást és a forgalmazást.

A II. világháború után felfelé ívelő útját 1976-ban a Badacsonyvidéki Pincegazdaság, mint új kezelő indította el. Ebben az időben a termékeket exportálták Hongkongba, az Német Szövetségi Köztársaságba, a Szovjetunióba és Olaszországba. A megnövekedett ásványvíz termelés és fogyasztás kielégítésére már 1989-től több kutat létesítettek.

A Theodora Kékkúti és 2003-tól a Káli-medence Kereki dűlőből származó Theodora Kereki ásványvíz tekintélyes helyet foglal el a piacon és közkeletvérsége nem csökkent az ásványvíz piacon. **2011-ben a Theodora volt a Magyar Európai Unió elnökség hivatalos ásványvize.**

Földtani felépítését tekintve a Káli-medence elég változatos, Magyarország legrégebben keletkezett üledékes kőzetei is megtalálhatóak. Fő tömegét a kb. 240-250 millió éve, a perm és az alsó-triász földtörténeti időszakokban keletkezett vörös homokkő, dolomit alkotja. Az idős kőzetek a hosszú idő alatt deformálódtak, összetöredeztek, a teljes rétegsor ÉNY-i irányban dőlt. A vulkáni tevékenység, a bazaltos vulkanizmus 4-7 millió éve történt a területen, az egykori Pannon-tenger partvidékén ennek nyomai a ma is látható tanúhegyek. A Káli-medence területén található ásványvíz az alsó-triász karbonátos (dolomit) rétegek repedéseiben helyezkedik el.

Az ásványvíz kialakulásában közvetlen szerepet játszik a vízkörforgás, az ún. hidrológiai ciklus, ami a csapadék keletkezése, a beszivárgás, a párolgás, a földfelszín alatti áramlás és tárolás, valamint a felszíni lefolyás folyamatait jelenti. A medence főként peremi területein a csapadék beszivárog a felszínen, majd érintkezésbe lép a talajjal és a kőzetek rétegeivel, feltölti a felszín közeli rétegek pórusait. Fontos megemlíteni, hogy az ásványvíz utánpótlási területei a Balaton-felvidéki Nemzeti Park területén találhatóak. A felszín alatti járatrendszeren keresztül a víz lassan a medence belsejébe, mélyebb részeire kerül. A beszivárgás és áramlás során hosszú idő alatt a víz a víztartó rétegek ásványaiból ionokat old ki, ezáltal megnövekedik az ásványi anyag tartalma, az idők során ásványvíz képződik. Az ásványvíz a vízáadó karbonátos kőzetek (repedezett dolomit, mészkő, márga) repedéseiben áramlik a vízkivételi helyekhez, közben értékes ásványi anyagokkal telítődik (kalcium, magnézium, kálium, lítium, hidrogén-karbonát, szulfát, fluorid). A fedőrétegek nem engedik a víz közvetlen felszínre kerülését, ez csak a törésvonalak mentén lehetséges a források területén. A forrásoknál az artézi jelleg miatt az ásványvíz magától a felszínre tör, a termelő

kutak nyugalmi szintje is a terepszint feletti, néhány ásványvízadóra szűrözött megfigyelő kút is túlfolyó.

A Theodora Kékkúti víz egyedien szénsavas, a természetes széndioxid a vízáadó rétegekből az évezredek során oldódott az ásványvízbe. A természetes széndioxid eredetére vonatkozóan több tudományos elmélet is született. Egyes kutatók a területen kb. 5 millió évvel ezelőtt működő bazaltvulkanizmus utóvulkáni működéséhez kötik, mások szerint a széndioxid az ásványvízáadó rétegek alatt elhelyezkedő idősebb kristályos aljzat képződményeiből származik.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

Magyarország legrégebbi, jelenleg is működő országos ismertséggel rendelkező természetes ásványvize, melyet 1907 óta palackoznak és forgalmazznak. A kékkúti források története a római korig nyúlik vissza. Az egyedi összetételű, magas ásványi anyag tartalommal rendelkező Theodora ásványvizek a Balaton-felvidéki Nemzeti Park védett területéről, a Káli-medence szívéből származnak.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

Dobos I. 1999: A „Kékkúti ásványvíz” kutatástörténete. Kézirat, 1-43.

Dobos I. 2011: Hydrogeological setting of Balaton Highland. – Excursionguide May 20th. 1 8. Magyar Állami Földtani Intézet, Budapest.

P. Miklós T 1997: Kékkút kincse. Kékkút és a kékkúti ásványvíz kitermelésének története. – Villa Filip, 1-2. 32-40.

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe: www.kekkuti.hu / www.theodora-info.hu

III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja